

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
КРАСНОАРМІЙСЬКИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ  
ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ  
„ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

*Методичні вказівки з дисципліни*  
**„ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО”**

(для студентів всіх спеціальностей)

КРАСНОАРМІЙСЬК-2007



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
КРАСНОАРМІЙСЬКИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ  
ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ  
„ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

***Методичні вказівки з дисципліни  
„ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО”***

(для студентів всіх спеціальностей)

Розглянуто на засіданні  
кафедри Соціально-  
гуманітарної підготовки,  
протокол № 5 від  
25.12.2007 р.

Затверджено на засіданні  
навчально-видавничий раді  
ДонНТУ,  
протокол № 3 від  
05.03.08 .

КРАСНОАРМІЙСЬК-2007

Методичні вказівки з дисципліни „ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО” (для студентів всіх спеціальностей)/ Укл. Василенко А.І., Василенко І.А. – Красноармійськ: Красноармійський індустріальний інститут ДонНТУ, 2007р. – 19с.

Методичні вказівки містять загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів з дисципліни „Господарське законодавство”, тематика та методичні поради до виконання контрольних робіт студентами-заочниками. Поміщено питання для підготовки до модулів студентів денного відділення та до іспиту студентів заочного відділення.

Укладач: Василенко Анатолій Іванович, Василенко Ірина Анатоліївна

Рецензент: доцент кафедри СГП Дяченко Наталія Іванівна

## Зміст

I. Загальні положення.....	6
II. Навчально-тематичний план. Навчальна програма.....	7
III. Самостійна робота студентів.....	10
IV. Модульні завдання.....	10
V. Тематика та методичні поради до виконання контрольних робіт студентами заочного відділення.....	12
V.1 Вибір теми контрольної роботи.....	12
V.2 Структура контрольної роботи.....	12
V.3 Основні вимоги до контрольної роботи.....	13
VI. Варіанти контрольної роботи.....	13
VII. Критерії оцінки екзаменаційних робіт.....	15
VIII. Питання для підготовки до іспиту.....	16
Список рекомендованої літератури.....	17

## **I. Загальні положення**

### *а) завдання та структура посібника*

Посібник розроблено на підставі робочого навчального плану, Конституції України, нормативних актів, програми курсу “Господарське законодавство” з урахуванням власного досвіду викладацької та практичної роботи.

Відповідно до цього в структуру входить:

- мета і завдання дисципліни
- вимоги до знань і умінь студентів
- критерії оцінювання знань студентів
- навчальна програма курсу
- робоча програма дисципліни що включає навчально-теоретичний план, тематику та плани лекційних і семінарських занять та завдання для самостійної роботи студентів
- тематика та методичні рекомендації по виконанню контрольної роботи студентами заочної форми навчання
- орієнтовні питання до підсумкового контролю
- рекомендована література.

### *б) мета і завдання дисципліни*

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні, спрямовані на побудову і розвиток нової моделі господарської системи. Підвалинами цієї системи є різноманітні форми власності, а основний елемент системи - регулювання підприємництва через ринкові відносини, який повинен стабілізувати виробництво і покращити життєвий рівень.

Господарське право комплексно регулює відносини, що складаються в народному господарстві. Соціальна цінність цього права має перспективу до зростання у зв'язку з підвищенням рівня підприємницької роботи.

Мета курсу – вивчити можливості та засоби впливу на господарську діяльність господарського права, а завдання – оволодіти господарсько-правовою інформацією і вміти застосовувати її для підвищення ефективності роботи конкретного підприємства, а також для захисту його майнових інтересів.

Студенти повинні ЗНАТИ:

- основні принципи господарського законодавства,
- джерела

- ознайомитися з нормативними матеріалами в галузі права.

Найважливішим завданням курсу є надання студентам глибоких знань щодо основних категорій господарського процесу, сутності виконавчої влади, публічного управління, механізмів правового забезпечення прав і свобод людини, управління галузями і функціями держави. Навчання сприяє вільному орієнтуванню у чинному господарському процесі України.

## **II. Навчально-тематичний план дисципліни „Господарське законодавство”**

Н.т.	Назва теми	К-сть годин		
		лекції	Практ.	всього
1	Предмет, метод і завдання господарського права, господарські правовідносини	2	2	4
2	Господарське законодавство, поняття, його ознаки та особливості. Суб'єкти господарського права.	2	2	4
3	Підприємництво та його принципи, поняття та зміст підприємництва	2	2	4
4	Правовий статус підприємства	2	2	4
5	Правове становище господарських об'єднань.	2	4	6
6	Правове становище господарських товариств	2	4	6
7	Правовий статус акціонерних товариств.	2	4	6
8	Правовий режим відносин власності	2	4	6
	Підготовка до МКР 1			8
9	Загальна характеристика господарських договорів	2	2	4
10	Правове регулювання банкрутства.	2	2	4
11	Правові засади приватизації	2	2	4
12	Правове регулювання кредитно-розрахункових відносин.	2	2	4
13	Правові засади обмеження монополізму в економіці.	2	2	4
14	Правове регулювання зовнішньо – економічної діяльності.	2	2	4
15	Податкова система та її роль в господарській діяльності	2	2	4
16	Товарна біржа, ринок цінних паперів	2	4	6

17	Розв'язання задач, пов'язаних з виконанням господарських договорів		6	
	Підготовка до МКР 2			8
	Разом	32	48	80

## **Навчальна програма курсу „Господарське законодавство”.**

Тема 1. Предмет, метод і завдання господарського права, господарські правовідносини

Предмет і метод господарського права. Господарські правовідносини.

Тема 2. Господарське законодавство, поняття, його ознаки та особливості. Суб'єкти господарського права.

Господарсько-правові норми. Нормативні акти, що регулюють господарську діяльність в Україні. Основні суб'єкти господарського права.

Тема 3. Підприємництво та його принципи, поняття та зміст підприємництва

Підприємництво, його суть і принципи організації. Умови для розвитку підприємницької діяльності. Корпоративне право. Ліцензування підприємництва.

Тема 4. Правовий статус підприємства

Підприємство — як самостійний суб'єкт господарювання. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Тема 5. Правове становище господарських об'єднань.

Господарські об'єднання, ознаки, призначення. Основні види об'єднань підприємств

Тема 6. Правове становище господарських товариств

Загальна характеристика господарських товариств. Права и обов'язки учасників товариства. Припинення та ліквідування товариства.



Тема 7. Правовий статус акціонерних товариств.

Виникнення акціонерних товариств. Структура.

Тема 8. Правовий режим відносин власності

Поняття власності. Форми, види, суб'єкти і об'єкти власності.

Захист прав власності суб'єктів господарської діяльності

Тема 9. Загальна характеристика господарських договорів

Поняття та зміст господарського договору. Форма договору. Умови укладення, зміни і розірвання договору

Тема 10. Правове регулювання банкрутства.

Поняття і суб'єкти. Проведення в справах про банкрутство.

Тема 11. Правові засади приватизації

Об'єкти і суб'єкти приватизації. Порядок і способи приватизації майна державних підприємств. Приватизація невеликих державних підприємств.

Тема 12. Правове регулювання кредитно-розрахункових відносин.

Кредит, його суть, форми і принципи організації

Тема 13. Правові засади обмеження монополізму в економіці.

Антимонопольне законодавство і його значення. Основні поняття, суб'єкти й об'єкти антимонопольної політики. Монопольне становище і обмеження конкуренції

Тема 14. Правове регулювання зовнішньо – економічної діяльності.

Суть, принципи і суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Види зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання.

Тема 15. Податкова система та її роль в господарській діяльності

Місце і роль податків у держ. регулюванні економіки. Поняття, основні елементи податків, їхні види і функції. Податкова система України.

Тема 16. Товарна біржа, ринок цінних паперів  
Біржа, її суть, функції і права. Біржові угоди біржові операції на товарній біржі. Проблеми становлення й удосконалення функціонування товарних бірж в Україні.

### **III. Самостійна робота студентів**

Окрім відвідування всіх видів аудиторних занять та ведення конспекту лекцій самостійна робота студентів передбачає:

- своєчасне вивчення лекційного матеріалу та відповідних розділів літератури, що рекомендована цією програмою;
- якісну підготовку до практичних робіт, самостійне розв'язання студентами задач і виконання самостійних робіт.

При підготовці до модульних контрольних робіт студентами денної форми навчання, для поточного контролю за самостійною роботою студентів та якістю засвоєного програмного матеріалу застосовуються наступні форми контролю:

- захист студентами індивідуальних завдань, виконаних самостійно;
- звіти студентів на консультаціях щодо матеріалу пропущених без поважної причини лекцій.

У відповідності з робочим навчальним планом для студентів денної форми навчання у середині та на прикінці семестру складають модульну контрольну роботу. На підставі двох модульних контрольних робіт ставиться семестрова оцінка.

В програмі студентів, які навчаються за заочною формою навчання є написання контрольних робіт.

### **VI. Модульні завдання (для студентів денної форми навчання)**

*Питання для підготовки до 1-ї модульної контрольної роботи*

1. Предмет і метод господарського права.
2. Господарські правовідносини.
3. Господарсько-правові норми.
4. Нормативні акти, що регулюють господарську діяльність в Україні. Основні суб'єкти господарського права.
5. Підприємництво, його суть і принципи організації.

6. Умови для розвитку підприємницької діяльності.
7. Корпоративне право.
8. Ліцензування підприємництва.
9. Підприємство — як самостійний суб'єкт господарювання.
10. Види підприємств, їх організаційно-правові форми
11. Господарські об'єднання, ознаки, призначення.
12. Основні види об'єднань підприємств
13. Загальна характеристика господарських товариств.
14. Права и обов'язки учасників товариства.
15. Припинення та ліквідування товариства.
16. Виникнення акціонерних товариств. Структура.
17. Поняття власності.
18. Форми, види, суб'єкти і об'єкти власності.
19. Захист прав власності суб'єктів господарської діяльності

*Питання для підготовки до 2-ї модульної контрольної роботи*

1. Поняття та зміст господарського договору.
2. Форма договору. Умови укладення, зміни і розірвання договору
3. Поняття і суб'єкти.
4. Провадження в справах про банкрутство.
5. Об'єкти і суб'єкти приватизації.
6. Порядок і способи приватизації майна державних підприємств. Приватизація невеликих державних підприємств.
7. Кредит, його суть, форми і принципи організації
8. Антимонопольне законодавство і його значення.
9. Основні поняття, суб'єкти й об'єкти антимонопольної політики. Монопольне становище і обмеження конкуренції
10. Суть, принципи і суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
11. Види зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання.
12. Місце і роль податків у держ. регулюванні економіки.
13. Поняття, основні елементи податків, їхні види і функції.
14. Податкова система України.
15. Біржа, її суть, функції і права.
16. Біржові угоди біржові операції на товарній біржі.
17. Проблеми становлення й удосконалення функціонування товарних бірж в Україні.

## **V. Тематика та методичні поради до виконання контрольних робіт студентами заочного відділення.**

У відповідності до учбового плану спеціальності „Менеджмент” студенти всіх форм навчання повинні освоїти курс „Господарське законодавство”.

Учбовим планом передбачена одна контрольна робота з курсу. Контрольна робота виконується студентами заочної форми навчання. Робота повинна бути виконана і здана протягом семестру на кафедрі СГП не пізніше ніж за десять днів до початку екзаменаційної сесії.

### **V.1 Вибір теми контрольної роботи.**

Студентам пропонується 10 варіантів завдань. Номер варіанту контрольної роботи визначається у відповідності до останньої цифри своєї залікової книжки (шифру). Наприклад, залікова книжка має номер 130360, то варіант контрольної роботи – 10.

### **V.2 Структура контрольної роботи.**

Контрольна робота складається з:

- 1) титульного листа;
- 2) теми;
- 3) питань згідно варіанта контрольної роботи;
- 4) список літератури (список рекомендованої літератури в кінці вказівок. В роботі повинно бути названо не менше чотирьох джерел правового характеру).

Титульний листок – обгортка зошита – оформлюється так:

**Контрольна робота  
з дисципліни  
„Господарське законодавство”  
студент \_\_\_ курсу (з/в)  
гр. \_\_\_\_\_  
Прізвище, ім'я, по батькові  
№ залікової книжки**

### **V.3 Основні вимоги до контрольної роботи**

1. Робота повинна бути виконана самостійно, на підставі вивчення правової та навчальної літератури.
2. Контрольна робота виконується в шкільному зошиті або у друкованому вигляді. На першій сторінці надається номер варіанту та номер залікової книжки.
3. На питання контрольної роботи треба надавати повну відповідь, вміти користуватися навчальною літературою, лекційним матеріалом та законодавчими актами.

Робота оцінюється при наявності всіх позитивних відповідей «Зараховано» та відповідає вимогам цих методичних вказівок. «Не зараховано» виставляється студенту, якщо були допущені помилки, робота не відповідає вимогам. У цьому випадку контрольна робота повертається студенту на доробку. При чому студент повинен врахувати всі зауваження викладача і внести необхідні виправлення.

Контрольна робота є основною вимогою для допуску для здачі екзамену з дисципліни.

## **VI. Варіанти контрольної роботи**

### **ВАРІАНТ 1**

1. Інфраструктура ринку як система суб'єктів господарських відносин.
2. Фондова біржа, її суть, ознаки й операції.
3. Скласти договір поставки.

### **ВАРІАНТ 2**

1. Суб'єкти господарювання. Обмеження і ліцензування підприємництва.
2. Біржові угоди і біржові операції на товарній біржі.
3. Скласти договір дарування.

### **ВАРІАНТ 3**

1. Види підприємств, їх організаційно-правові форми.
2. Основні напрямки реформування податкової системи України.
3. Скласти договір ренти.

#### **ВАРІАНТ 4**

1. Загальна характеристика господарських товариств.
2. Фінанси, їх суть, структура і функції. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання.
3. Скласти договір найму.

#### **ВАРІАНТ 5**

1. Захист прав власності суб'єктів господарської діяльності.
2. Види і методи фінансового контролю.
3. Скласти договір прокату.

#### **ВАРІАНТ 6**

1. Необхідність ринкових перетворень і суть роздержавлення та приватизації.
2. Правове регулювання діяльності природних монополій.
3. Скласти договір лізингу.

#### **ВАРІАНТ 7**

1. Ринок цінних паперів, його структура і класифікація.
2. Командитне товариство.
3. Скласти договір позички.

#### **ВАРІАНТ 8**

1. Господарська, економічна і соціальна діяльність підприємств.
2. Правове становище спільних підприємств і регулювання іноземного інвестування.
3. Скласти договір підряду.

#### **ВАРІАНТ 9**

1. Відповідальність за порушення господарських зобов'язань.
2. Умови здійснення підприємницької діяльності.
3. Скласти договір страхування.

## ВАРІАНТ 10

1. Суть ринкової системи господарювання, її основні риси й етапи розвитку.
2. Органи і організація фінансового контролю в Україні.
3. Скласти договір доручення.

### VII. Критерії оцінки модульних контрольних та екзаменаційних робіт

Модульна контрольна робота проводиться за білетами до МКР для студентів денної форми навчання і екзаменаційними білетами для студентів заочної форми навчання, які щорічно затверджуються на засіданні кафедри „Соціально-гуманітарної підготовки”.

Білет містить три питання - теоретичні питання курсу, відповідь на які служить для контролю засвоєння основних положень теорії з дисципліни, що вивчається, вміння студента лаконічно, логічно, послідовно викладати навчальний матеріал. Вага цих завдань складає по 1,67 бали.

Загальна кількість балів, одержаних за виконання всіх завдань, в подальшому переводиться в оцінку за шкалою **ECTS**:

Середній бал за результатами двох модулів – МК1 і МК2	Семестрова оцінка за національною шкалою	Семестрова оцінка за шкалою ECTS
5,0	5	A
4,5	4 або 5	B
4,0	4	C
3,5	3 або 4	D
3,0	3	E
2,5	2	FX
2,0	2	FX
-	Зараховано	A, B, C, D або E
-	Незараховано	FX

## **VII. Питання для підготовки до екзамену (для студентів заочного відділення)**

1. Предмет і метод господарського права.
2. Господарські правовідносини.
3. Господарсько-правові норми.
4. Нормативні акти, що регулюють господарську діяльність в Україні. Основні суб'єкти господарського права.
5. Підприємництво, його суть і принципи організації.
6. Умови для розвитку підприємницької діяльності.
7. Корпоративне право.
8. Ліцензування підприємництва.
9. Підприємство — як самостійний суб'єкт господарювання.
10. Види підприємств, їх організаційно-правові форми
11. Господарські об'єднання, ознаки, призначення.
12. Основні види об'єднань підприємств
13. Загальна характеристика господарських товариств.
14. Права и обов'язки учасників товариства.
15. Припинення та ліквідування товариства.
16. Виникнення акціонерних товариств. Структура.
17. Поняття власності.
18. Форми, види, суб'єкти і об'єкти власності.
19. Захист прав власності суб'єктів господарської діяльності
20. Поняття та зміст господарського договору.
21. Форма договору. Умови укладення, зміни і розірвання договору
22. Поняття і суб'єкти.
23. Проведення в справах про банкрутство.
24. Об'єкти і суб'єкти приватизації.
25. Порядок і способи приватизації майна державних підприємств. Приватизація невеликих державних підприємств.
26. Кредит, його суть, форми і принципи організації
27. Антимонопольне законодавство і його значення.
28. Основні поняття, суб'єкти й об'єкти антимонопольної політики. Монопольне становище і обмеження конкуренції
29. Суть, принципи і суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.



30. Види зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання.
31. Місце і роль податків у держ. регулюванні економіки.
32. Поняття, основні елементи податків, їхні види і функції.
33. Податкова система України.
34. Біржа, її суть, функції і права.
35. Біржові угоди біржові операції на товарній біржі.
36. Проблеми становлення й удосконалення функціонування товарних бірж в Україні.

### **Список рекомендованої літератури Нормативно-правова**

1. Конституція України.
2. Господарський кодекс України, 16.01.2003р. № 436-IV.
3. Арбитражний процесуальний кодекс України от 6 ноября 1991 г. (с последующими дополнениями и изменениями) //ВВР Украины. - 1992. № 6. — Ст. 56.
4. Закон Украины «О внесении изменений в Закон Украины «О восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом» // Голос Украины. — 2002. — 29 мая.
12. Закон Украины «О международном коммерческом арбитраже» от 24 февраля 1994 г. // ВВР Украины. — 1994. — № 25. — Ст. 198.
5. Закон Украины «О признании и исполнении в Украине решений иностранных судов» от 29 ноября 2001 // Голос Украины. — 2002. — 15 января.
6. Закон Украины «О судоустройстве Украины» от 7 февраля 2002 г., «Голос Украины». - 2002. — 19 марта.
7. Закон Украины «Об исполнительном производстве» от 21 апреля 1999 г. // Право Украины. — 1999. — № 8.
8. Закон УССР «Об арбитражном суде» от 4 июня 1991 г. (с последующими дополнениями и изменениями) // ВВР УССР. — 1991. — № 36. — Ст. 469.
9. Положение о третейском суде для разрешения хозяйственных споров между объединениями, предприятиями, организациями и учреждениями от 30 декабря 1975 г. // Бюллетень

нормативных актов Министерств и ведомств СССР. — 1976. — № 6.

10. Постановление Верховной Рады Украины от 12 сентября 1991 г. «О порядке временного действия на территории Украины отдельных актов законодательства Союза ССР» // ВВР Украины. — 1991. — № 46. — Ст. 621.
11. Соглашение о порядке разрешения споров, связанных с осуществлением хозяйственной деятельности от 20 марта 1992 г. // ВВР Украины. — 1993. — X» 9. — Ст. 66.

### **Додаткова література**

1. Господарське право: Навчальний посібник / Жук Л.А., Жук І.Л., Неживець О.М. — К.: Кондор, 2003. — 400 с.
2. Правознавство: Підручник / Авт. кол.: Демський С.Е., Ковальський В.С., Колодій А.М. (керівник авт. кол.) та інші; За ред. В.В. Копейчикова. — 6-е вид., стер. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 736 с. — Бібліогр. с. 724-726.
3. Титов Н. Арбитражный процесс. — Харьков. — 2000.

Анатолій Іванович Василенко, Ірина Анатоліївна Василенко

***Методичні вказівки з дисципліни  
„ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО”***

(для студентів всіх спеціальностей)

Українською мовою